

Oktoober tõi ohutu osooniaugu

Ain Kallis, Klimatoloog

Tundub, et kliima tõepoolest soojeneb, arvavad paljud, sest kuumale suvele järgnenud soe sügis ei taha veel lõppeda. Käes on november, peaaegu talvekuu, aga korralikku külma pole me veel tunda saanudki.

Kui august oli oma õhusoojuselt normikohane, st lähedane pika-ajalisele keskmisele, ja september ligi kaks ja pool kraadi soojem tavalisest, siis neist ei jäänud palju maha oktoobrikuugi. Meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi agrometeoroloogid arvasid kogu Eesti territooriumi kuu keskmiseks õhutemperatuuriks kraadi võrra normist kõrgema

7 plusskraadi. Suhteliselt sooja merevee tõttu püsisid ilmad saartel ja rannikul mandriga võrreldes pehmemad. Kõige soojem paik oli Ristna (9,0°C), jahedaim Pandivere kõrgustik (Väike-Maarjas 6,0°C).

Päris suvised ilmad kestsid oktoobri kolmanda kuupäevani, Tõraveres tõusis tollel päeval elavhõbe 19,7 soojakraadini. Edasi saabus klimatoloogiline sügis – aeg, mil ööpäeva keskmine temperatuur jääb püsivalt alla 13 kraadi. Oktoobri kõige külmem päev oli kahekümne kolmas, kui sisemaal püsis ilm kogu päeva nulli ümber, öösel aga kahutas mitmel pool nelja külmakraadiga. Kuu lõpupoole läksid ilmad jälle soojemaks. Mäletatavasti oli samal ajal aasta tagasi nii soe, et Mulgimaal öitsesid isegi kullerkupud. Tänavu asi niikaugele ei läinud. Ajal, mil Eesti läks üle igavesele talveajale, oli öö hilissügise kohta väga soe –Tõraveres näitas kraadi-klaas 7,5 kraadi.

Korraks meenutasid suve ka paar pikseraksatust 10.–12. kuupäeval, mis tekitasid pahandust Järvamaal. Hilised jalutajad võisid 12. oktoobril imetleda ka virmalisi.

Viinakuu oli vesine – ladistas ja tibutas peaaegu 25 päeval, veidi kuivem oli kuu viimane kolmandik. Oktoober tõi Tõraverre sama palju vihma kui kogu suvi kokku (117 mm). Selle veehulgaga saavutati Tartu üle saja-aastases vaatlusreas viies koht. Enamikus ilmajaamades tuli üle 100 millimeetri sademeid, kõige kuivem oli Peipsi äär (Mustvees 82 mm). Kogu Eesti keskmiseks sademete hulgaks arvutati 116 millimeetrit ehk 1,7 kuunormi. Tõelised sügistormid on meil veel tulemata. Kõvemad tuuled puhusid Hiiumaal 7. oktoobril Ristnas (24 m/s) ja 11.–12. oktoobril Sõrves (20 m/s).

28. oktoobril avastati Tõraveres, et Eesti kohal on ohutu osooniauk. Kui selle leiu ajal oleks olnud südasuvi, oleks pidanud inimesi hoiatama ohtliku ultraviolettkiirguse eest.